

оскільки це може призвести до зниження мотивації до навчання. Разом з тим варто зазначити, що ключовими бар'єрами та викликами у впровадженні інтерактивних методів навчання є: обмежений час для якісної підготовки занять; утруднення в забезпеченні рівномірної участі всіх студентів у спільній діяльності; необхідність врахування значної диференціації рівнів підготовленості та навчальних умінь здобувачів освіти; складності в організації ефективного управління академічною групою, зумовлені різним ступенем активності студентів; проблеми, пов'язані з об'єктивним і справедливим оцінюванням їхньої роботи; а також труднощі у доборі змістовно релевантних, методично доцільних та достатньо мотивуючих інтерактивних форм і методів навчання.

З огляду на виявлені позитивні та негативні аспекти застосування інтерактивних методів навчання можна дійти висновку, що найбільш ефективним є комплексний підхід. Доцільно поєднувати різні психолого-педагогічні методики, надаючи перевагу інтерактивним формам у ситуаціях, що передбачають міжособистісну взаємодію та спільну пізнавальну діяльність. Водночас надмірне використання інтерактивних методів може знижувати їхню результативність, тому важливо забезпечувати оптимальний баланс між традиційними та інтерактивними підходами в освітньому процесі.

Література:

1. Бугайчук К.Л. *Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Т. 54. Вип. 4. С. 1–18.*
2. Остапчук Д., Мірончук Н. *Інтерактивні методи навчання у вищих навчальних закладах. Модернізація вищої освіти в Україні та закордоном. Житомир, Україна, 2014 С. 140–143.*
3. Тимошенко, Н. Є. *Використання інтерактивних методів навчання у викладацькій діяльності. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2024. № 4(38). С. 730–740.*

УДК 378.147.011.2:[94+008](477)

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З
УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Стаценко Д. В., кандидат історичних наук, старший викладач
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Statsenkodm@gmail.com

У сучасних умовах наявності відкритого доступу до величезного обсягу різнопланової інформації одне з ключових завдань вищої освіти полягає у формуванні інформаційної компетентності в майбутніх фахівців. У цьому контексті надзвичайно дієвим засобом є матеріал із навчальних дисциплін, які стосуються вивчення проблем історії та культури.

Історичні знання відіграють важливу роль у процесі консолідації української політичної нації. Вперше систематичне вивчення матеріалу, пов'язаного з історією та культурою України, відбувається в рамках здобуття загальної середньої освіти. У пояснювальній записці до чинних із 2022 р. навчальних програм із всесвітньої історії та історії України для закладів загальної середньої освіти визначено, що обов'язковими результатами шкільної історичної освіти мають бути сформовані в учнівства хронологічна, просторова, інформаційна, логічна, аксіологічна компетентності. Інформаційна компетентність полягає у здатності критично мислити, працювати з різними джерелами інформації, формулювати історично обґрунтовані запитання (Навчальні програми, 2022, с. 4). З іншого боку, в чинній із 2018 р. «Програмі зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти» зазначено, що інформаційна компетентність передбачає «... уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і

критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел ...» (Програма, 2018, с. 1).

Якщо узагальнити, то виходить, що інформаційна компетентність передбачає здатність швидко знаходити, сприймати, опрацьовувати, систематизувати інформацію, оперувати значними обсягами інформації, володіти технологіями і засобами роботи з нею, критично оцінювати її, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі (Плужник, 2022, с. 340; Шалашна, Клименко, 2018, с. 329).

Сучасний освітній процес у закладах вищої освіти передбачає набуття здобувачами насамперед гнучких та актуальних упродовж життя компетентностей, а не отримання набору знань, які з часом стають застарілими (Шалашна, Клименко, 2018, с. 328–329). Оскільки завданням історичної освіти є не лише механічна передача знань про події та явища минулого, а й розвиток критичного мислення, майбутні фахівці повинні вміти аналізувати інформацію, розв'язувати складні завдання, ухвалювати самостійні рішення (Бойко, 2025, с. 45).

На практичних та семінарських заняттях з української історії та культури здобувачі вищої освіти мають змогу продовжувати формування інформаційної компетентності. Цьому сприяє специфіка навчального матеріалу, яка включає роботу з різними джерелами. Вона дозволяє оперувати різноплановою інформацією, удосконалювати навички роботи з історичними джерелами як носіями інформації, продовжувати розвивати вкрай важливе та необхідне критичне мислення (Шалашна, Клименко, 2018, с. 329, 330).

На заняттях з історії та культури України для викладача є можливість організувати роботу, пов'язану із залученням та опрацюванням різноманітних текстових та візуальних джерел інформації. Текстові джерела охоплюють спогади, мемуари, листи, інтерв'ю, офіційні документи (закони, накази, постанови тощо), заяви політичних та громадських діячів, тексти навчальних підручників, посібників та ін. Робота з ними передбачає не лише розуміння їхнього змісту, а й глибокого осмислення, визначення авторства, датування, достовірності, можливої упередженості, розрізнення правдивої та хибної інформації. Формуванню інформаційної компетентності також сприяє дослідження візуальних джерел: малюнків, картин, карикатур, світлин, плакатів, відеоматеріалів тощо.

Отже, у закладах вищої освіти практичні та семінарські заняття з дисциплін, пов'язаних з опануванням української історії та культури, виступають своєрідними майданчиками для формування вкрай важливої та необхідної інформаційної компетентності. Ключовою метою їхнього проведення має бути не запам'ятовування здобувачами освіти величезних обсягів інформації, а формування навичок роботи з інформацією (вміння аналізувати інформацію, визначати ступінь її достовірності), критичного мислення, самостійного орієнтування в інформаційному просторі.

Література:

1. Бойко, О. (2025). *Методика викладання історії у вищій школі: специфіка та особливості. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), 2, 44–50.*

2. *Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. (2022). Всесвітня історія. Історія України. (Інтегрований курс). 6 клас. Всесвітня історія. 7–9 класи. Історія України. 7–9 класи. Всесвітня історія. 10–11 класи. Історія України. 10–11 класи. Київ: HREC PRESS.*

3. Плужник, О. (2022). *Формування інформаційної компетентності здобувачів вищої освіти в процесі професійної підготовки. Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація, 15, 333–348.*

4. *Програма зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти. (2018). <https://testportal.gov.ua/progist/>*

5. Шалашна, Н., & Клименко, Д. (2018). *Формування ключових компетентностей під час викладання історії України у вищій школі. Молодий вчений, 8 (60), 328–332.*